

Bibliografický záznam: Michal MACHÁČEK: *Gustáv Husák. Politická biografie se zvláštním zřetelem k česko-slovenským vztahům ve 20. století*, disertační práce, Filozofická fakulta Univerzity Karlovy 2017, 476s. [784 normostran].

Abstrakt

Disertační práce se věnuje veřejné činnosti, myšlenkovému světu a obrazu politika JUDr. Gustáva Husáka, CSc. (1913–1991), jenž s různou intenzitou a v rozličných ohledech vstupoval šedesát let do česko-slovenského veřejného prostoru a pohybuje se v něm prakticky dodnes. Text vychází z široce pojaté pramenné základny a je vystavěn chronologicky, místy prokládán tematickými okruhy, přičemž se jedná o kombinaci narativního a výkladového přístupu.

První kapitola je zaměřena na Husákovo mládí, na faktory, které ho přivedly ke komunistickému hnutí, a na jeho ranou aktivistickou činnost. Navazuje pojednání o Husákově počínání za druhé světové války, problematizována je jeho odbojová činnost, účast na propagandistickém zájezdu na nacisty dobytou Ukrajinu či vize Slovenska jako svazové republiky Sovětského svazu. Následná participace Husáka na Slovenském národním povstání zaručila legitimizaci jeho další politické kariéry v poválečném období, kdy úspěšně vedl zápas o komunistický monopol politické moci v Československu a snažil se prezentovat Komunistickou stranu Slovenska jako stranu národní. Vznik kauzy slovenského buržoazního nacionalismu a způsob, jakým byl do ní Husák včleněn, kriminalizován a nakonec i rehabilitován, se těší pozornosti dalších dvou kapitol. Dále jsou osvětleny obtíže s Husákovým návratem do politiky, které ho přechodně přivedly na pole historické vědy a opozičně laděných aktivit. Aktivizace a podpora veřejnosti v období propukajícího pražského jara přinesly Husákovi funkci místopředsedy československé vlády a vůdčí postavení v přípravách federativního uspořádání státu. Ačkoliv byl tak posilován obraz Husáka jako reformátora, dotyčný nadále zůstával přesvědčen o nezbytnosti komunistického monopolu moci a pevném spojenectví se Sovětským svazem jako garantem národní nezávislosti a po válce nastoupené socialistické cesty. Po vstupu vojsk Varšavské smlouvy do Československa získal díky tomu i díky své agilnosti i houževnatosti nezbytnou důvěru Moskvy a dostal se do čela KSČ na následující dvě desetiletí. Závěrečné kapitoly představují Husáka jako zdatného taktika a politického praktika, jenž po tragickém úmrtí druhé manželky podléhal apatii, která provázela jeho postupné odcházení z veřejného života.

V textu je průběžně poukazováno na stěžejní provázanost domácích událostí s mezinárodními faktory a sociální vztahy Husáka s ostatními hlavními aktéry jeho života.

Tematický výklad je přitom dáván ve zvýšené míře do souvislosti s česko-slovenskými vztahy, ve kterých Husák sehrál výraznou úlohu. Dotyčný vycházel ze slovenských nacionálních pozic a řadil se mezi národně orientované slovenské komunisty, což mu vyneslo kriminalizaci, ale také uznání u velké části slovenské veřejnosti, která ho právem pojímala jako duchovního otce česko-slovenské federace, o jejíž založení se reálně zasloužil. Pokud však šlo o prosazování národního programu, dal nakonec vždy přednost stranické disciplíně. V těchto souvislostech proto můžeme Gustáva Husáka paradoxně vnímat jak jako demontéra, tak i tvůrce slovenské státnosti, na jejíž základech stojí dnešní Slovensko. Záměr disertační práce v těchto ohledech cíleně přesahuje biografický motiv.

Klíčová slova

Gustáv Husák, Magda Husáková-Lokvencová, Viera Husáková, Antonín Novotný, Viliam Široký, Alexander Dubček, Leonid Brežněv, Československo, Slovensko, česko-slovenské vztahy, KSČ, KSS, komunistický intelektuál, Slovenské národní povstání, Demokratická strana, slovenský nacionalismus, buržoazní nacionalismus, čechoslovakismus, československá federace, stalinismus, politické procesy, rehabilitace, barnabitská komise, pražské jaro, perestrojka, normalizace, sametová revoluce